

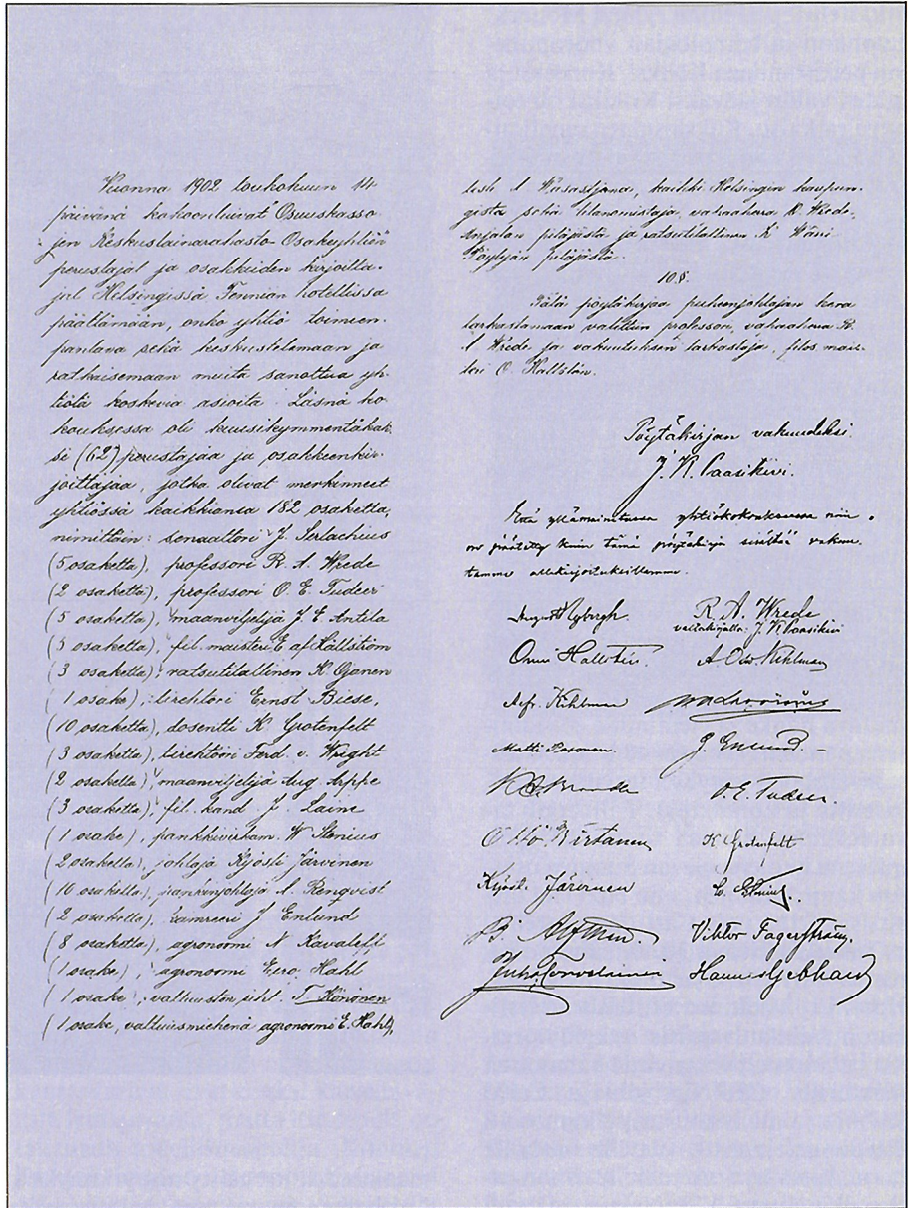
Haiseeko raha museossa

Kansallisen heräämisen aikaan 1800-luvun lopulla oli Suomessa syntynyt ajatus perustaa osuustoiminnallisia rahalaitoksia keskieurooppalaisen mallin mukaan. Ajatuksen kantavana voimana toimi professori Hannes Gebhard. Syyskuun 3. päivänä 1901 saapui Pellervo-Seuran sihteerinä toiminut J. K. Paasikivi Keisarillisen Senaatin kirjaamoon jättämään anomuksen Osuuskassojen Keskuspankki Osakeyhtiön yhtiöjärjestyksen vahvistamisesta. Perustava yhtiökokous oli kutsuttu koolle toukokuun 14. päiväksi 1902 hotelli Fenniaan Helsingin Mikonkadun varrelle. OKOn 90-vuotiseen historiaan ja siitä kertovaan välinäyttelyyn voi tutustua Osuuspankkimuseossa.

Osuuspankkimuseo on julkinen museo, joka on avoinna pankkiaikana yleisölle. Ryhmäkäynneistä on sovittava erikseen. Osuuspankkimuseo sijaitsee OKOn toimitalossa Arkadiankatu 23, puh. (90) 404 2443. Yhteysthenkilö on jaostopäällikkö Terttu Mattila.

Osuuspankkimuseo on perustettu jo 1960-luvun puolivälissä, jolloin se toimi vähän nykyistä pienemmissä tiloissa, silloinkin OKOn holvikerroksessa. OKOn oma toimitalo on valmistunut vuonna 1932 ja toiminta tässä talossa on aloitettu vuoden 1933 alusta. Sota-aikana taloa pidettiin niin turvallisena laitakaupungin talona, että ulkoasiainministeriö muutti »evakkoon» OKOn holvikerrokseen. Museon alkuperäisen aineiston on koonnut pitkä-

aikainen (50 vuotta) OKOn toimihenkilö, nykyinen seurakuntaneuvos Dagmar Pantio. Hän toimi mm. 40 vuotta pääkassanhoitajana.

Museon nykyinen ulkoasu on vuodelta 1977, jolloin osuuspankkiryhmä täytti 75 vuotta. Museon aineiston muodostavat pääasiassa valokuvat, erilaisten asiakirjat, Suomen rahat ja vähäinen määrä konttorikoneita ja muita esineitä.

Museomateriaali on järjestetty kärkeään historialliseen aikajärjestykseen. Se alkaa osuustoiminnan alkua ajoista Suomessa, OKOn ja osuuskassojen perustamisesta ja etenee alkuaikojen aatteellisesta toiminnasta pulavuosien, sotien ja jälleenkarrituksen kautta pankkiryhmän voimistumiseen ja siirtymiseen asutuskeskuksiin. Vuo-

den 1970 alusta osuuskassat muuttivat osuuspankeiksi. Silloin astuivat voimaan uudet pankkilait.

Rahakokoelma

Rahakokoelman ensimmäisessä vitriinissä on ruotsalaisia hopearahoja ja taalareita 1600–1700-luvuilta. Pääasiallisen kokoelman muodostavat Suomen markan eri vaiheet vuodesta 1860 nykypäivään. Rahat on jaettu vitriineihin seuraavasti: 2. autonomian ajan kolikot, 3. autonomian ajan setelit, 4. itsenäisyyden ajan kolikot, 5. kolikot vuoden 1963 rahanuudistuksen jälkeen sekä kaikki juhlarahat ja 6. itsenäisyyden ajan setelit.

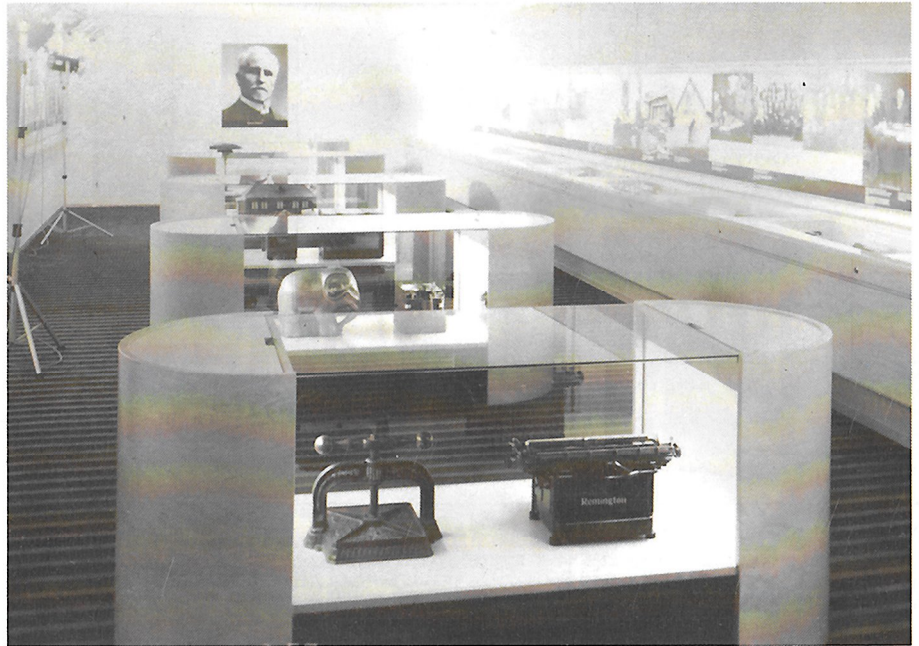
Keskilattiavitriinit

- 1 Vuosisadan alun osuustoimintaoppaiden käsikirjoituksia, Hannes Gebhardin sinetti, paperiveitsi ja taskulaskin.
- 2 Pienoismalli Yläneen kartanon piharakenuksesta, jossa paikallinen pankki toimi 40 vuotta.
- 3 Jaakkiman Miklin Osuuskassan laskukone, joka on saatu museoon Kauhajoen Osuuspankilta. Peltilaatikko, jossa OKOon lähetettiin vuonna 1939 rajaseudun pankkien arkistoja siltä varalta, että sattuisi jotakin. Myöhemmin OKOssa toimi ns. siirtokassojen selvittelytoimisto.
- 4 Ruotsin vastaavan pankin elefantteja ja kolikoiden puntauskone sekä kaksi amerikkalaista mekaanista säästölipasta.
- 5 Monisteprässi Kiuruveden Osuuspankilta ja vuosisadan alun kirjoituskone sekä myöhempi Remington.

Lattialla seisovat koneet:

Lasku- ja kirjanpitokone Burroughs, joka on ostettu OKOn ja Pellervo-Seuran yhteiseksi. Kone on poljettava.

Kopiokone OKO-Arkadialta 1930-luvulta. Se kopioi märälle silkkipaperille punamusteella tai vastaavalla kirjoitettua tekstiä.

Opetusministeriössä herkkupaloja myös kulttuurihistoriastamme

Opetusministeriöläiset pääsivät syyskuussa 1992 tutustumaan työpaikallaan teekkarikulttuurin monimuotoisuuteen, kun ministeriön kulttuurikahvilaan Vitriiniin ilmestyi Polyteekkarimuseon näyttely.

Näyttelyn helmenä saatettiin pitää arkeologista harvinaisuutta, *Paavo Nurmen* patsasta, joka löytyi *Vasa-lai*-vasta, kun sitä aikoinaan nostettiin meren pohjasta Tukholman edustalla. Näyttelytekstissä ihmeteltiin, kun länsinaapurien närkästyksestä ei asian paljastuttua ollut tulla loppua. Patsas ei nykyisin sijaitse *Vasa*-museossa.

Teekkarikulttuurille oli omistettu oma vitriini. Äpyjen ja Retuperän WBK:n kypärän lisäksi näytteillä oli itsepintaisen ihailijan *Harry S. Truman*

nin Teekkarikuorolle omistama oma kuva.

Ahkerina opiskelijoina teekkarit toivat Vitriiniin tärkeimpiä opiskeluvälineitään vuosien takaa. Kunniapaidalla laskutikkujen ja viivainten keskellä oli isokokoinen, kovia kokenut taskumatti. Epäilemättä se on ollut ja on ehkä edelleenkin tärkeä opiskelussa käytettävä mittaväline.

Teekkarit ovat tehneet innovaatioita myös elintarviketeknologian alalla. Erääseen vuosijuhlaan oli kehitetty alkudrinkkisäilykepurkki TKY III Keskinaukku. Purkissa kehoitetaan nauttimaan drinkki joko sellaisenaan tai avattuna. Lisäksi varoitetaan heikohkosta säilyvyydestä. Purkit ovat säilyneet kuitenkin melko hyvin, joskaan museohenkilökunta ei ilmeisesti ole malttanut kuitenkin olla avaamatta niitä.

Yleiskritiikkinä näyttelystä voisi sanoa, että se ei ollut ainakaan ävytön.

Näyttely todisti, että mikään ei ole niin viisas kuin insinööri paitsi ehkä teekkari.

SAFA 100 vuotta

Vitriinissä esittäytyi teekkarimuseon jälkeen satavuotias Suomen Arkkitehtiliitto — Finlands Arkitektförbund (SAFA). Vitriinin näyttely kertoi kuvin ja tekstein Arkkitehtiliiton ja sen jäsenistön historiasta ja tapahtumista. Mukana on valokuvia, piirroksia ja suunnitelmia ammattikunnan kädestä, SAFA:n edeltäjä Arkkitektklubben aloitti toimintansa 22. 10. 1892. Kansallisuusaatteen nousukausi vuosisadan vaihteessa oli otollista aikaa myös arkkitehtuurille. Nykyisen Arkkitehtiliiton toiminnan osa-alueita ovat järjestötoiminnan ohella laaja kilpailutoiminta ja julkaisutoiminta, jota näkyvimmin edustaa liiton pääjulkaisu, kansainvälisestikin varsin arvostettu Arkkitehti-lehti. Yli kaksituhattijäseninen liitto on juhlinut satavuotista taivaltaan järjestämällä monenlaisia tapahtumia ja julkaisemalla historiikin. Juhlavuoden tunnus on »Arkkitehtuuri — elämän laatu». (Teksti pohjautuu ministeriön lehden NYT:in mainintoihin.) □